

P 313 / 7

Dr. V. Blau

DUMINICA UNIVERSITĂȚII

Inv. P. 1147-1955

CASA GRĂDINARULUI

Pictură de ȘTEFAN POPESCU

DUMINICA UNIVERSULUI

„Cultura e întărirea slovei românești, reînvierea străbunelor datini, impunitizarea credinței întru care au murit înalțașii noștri, chezășla că noi toți suntem nu numai munteni, moldoveni sau ardeleni, ci români din țara moșilor și strămoșilor”.

CAROL II

A da o revistă de Duminică familiei românești, însemnează a da și unul din cele mai rodnice mijloace prin care putem ajunge la întărirea și înflorirea ei.

Ar fi zadarnic să mai înșirăm primejdiile care mișună în preajma căminului nostru. Sunt cunoscute.

Printre altele, cărțile și tipăriturile rele acătuesc cel mai de temut val de imoralizare ce se abate azi, fără oprire, asupra sufletelor, îndepărtându-le de la o viață echilibrată și îmbiindu-le la una de descumpănire, care are, ca tristă încoronare, însăși dezarmonia sufletului românesc.

Astăzi mai mult ca oricând, acest suflet este asaltat de primejdii vădite, — iar atacul este dat în inima lui: în cămin.

Acest cămin se găsește în viforul tuturor năzuințelor de destrămare. Bătută de vânturi, făclia familiară românească pâlăie în desnădejde, chemând spre ea mâini ocrotitoare...

E o datorie, și nu una mică.

Ca și în noaptea Învierii, când creștinul trebuie să facă tot ce-i stă în putință ca să ducă acasă, în pumnul lui ocrotitor, lumina luată de la altar, tot astfel, azi, bunăvoințele cinstite și adevărate, trebuie să facă zid

împrejurul căminului, devenit ținta diavoleștelor lapidări.

Cuvântul tipărit trebuie mobilizat și el în acest scop. Nevăzuta lui putere este, totuși, una din cele mai puternice mâni de protejare, care, punându-se în dreptul duhului rău, poate să împiedice ca miazma să pătrundă la suflet, salvându-l astfel de la peire.

Din aceste îndemnuri, s'a țesut gândul acestei reviste, care se adresează familiei noastre românești.

Vrem să punem pe masa din cămin o publicație cinstită, care, în liniștite ceasuri de Duminică, să fie, pe lângă un izvor de informație, dar și un necontentit îndemn spre o ridicare sufletească. Și cei vrâstnici, ca și cei tineri — o, mai ales ei sunt azi prada tuturor mreжелor rele! — să găsească, în lectura acestei reviste, un popas răcoros în arșița vieții de toate zilele. Poposind o oră liniștită, fie în după amiezi de Duminică atât de zădarnic folosite îndeobște, fie seara sub uitata, dar așa de mângâioasă lumină a lampei familiare, cititorul ei se va simți întremat sufletește și chemat cu glas de duioșie către intimitatea căminului, atât de des uitată.

Nevăzutele fire sufletești, se vor țese apoi laolaltă, — și din nepăita ființă a duhului bun, resfirată peste fapte, vor alcătui zale de oțel, nebiruite nici chiar de încăpăținata putere a iadului.

Odată restatornicit căminul în formele lui de rodnică armonie sufletească, lucrarea de întărire a însuși sufletului național va deveni lesnicioasă. Când peste boabele de rouă cade lumina viorie a răsăritului, întreg câmpul se îmbracă în strălucitoare hlamidă de argint unduios.

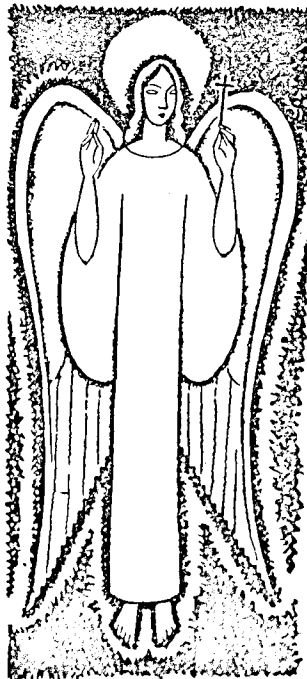
COLIND PENTRU ÎNGERUL ȚĂRII

Gătiți făclii fără de stingeri
Și stați cu ochii țintă 'n geam:
Avem și noi în cer un înger,
Cum are fie care neam.

El vine blând să ne colinde
În ceasul strejilor târzii,
La ușa fie cărei tinde
Amestecat printre copii.

Și glasul lui, prelung se'nmoaic
La pragul celor mai săraci,
Menind plugarilor de ploac
Și rod de grâu pentru colaci.

Și cântă cântecele-i line
Cum că din mila lui Hristos

Pescarii vor avea mreji pline
Și negustorii bun folos,

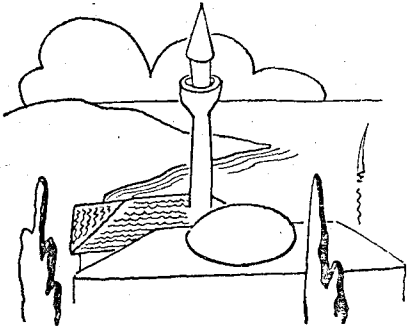
Ciobanii vor cuprinde turme,
Voinicii robotă de cai.,
Apoi se pierde fără urme
De la orașe, sus, la plai.

La sat cu sat în noaptea rece,
Și blând mângâie pe țărani,
Se urcă 'n munte și-apoi trece
În Dobrogea printre mocani...

Colind străbun, răboj de plângeri,
Ne-a prins vâltoare de nevoi!
Te roagă tu de sfântul Inger
Să nu mai plece de la noi.

V. Alecu

LA EYUB ÎN ISTAMBUL

Peste Cornul-de-Aur trec două bulevarde aeriene, două poduri, deopotrivă de arhaice și de roase de sarea golfului, dar numite: unul Podul-Vechiu și altul Podul nou. De lângă Podul-nou, întins între Karacheoi și Emin-Eunu, am plecat cu vaporul de trei-ori, către Eyub.

Călătoria toată, până în fundul unde se varsă vechile pârae Kydaris și Barbyzes, ține mai puțin decât o oră. Vaporul, adică tramvaiul cu helice, care ne duce, are vreo opt popasuri, pe dreapta și pe stânga, începând cu Iemiș și până la Eyub. În aceste zig-zaguri, pe golful în eternă și albastră tinerețe, trecem printre zecimi de bărci și de caice, printre șiraguri de dejecțiuni și de resturi și printre imaginile întoarse și exagerate, ale celor două țărmuri-amphiteatre.

Din popas în popas — Iemiș, Azab-Kapu, Fanar, Kasim-Pașa... — adunăm detaliile, pitorescul și extravaganța acestui Corn-de-Aur, încadrat în decrepitudine și murdărie. Într'un loc, e o piață de fructe, colcăioare de culori și de norod, și cotiugele pieței și cloaca ei se deschid, aci imediat, în subjugătorul sân de safir.

...Într'alt loc, e o piramidă măreață de ziduri romane bizantine, dar ale cărei blocuri și podoabe, dorm pe jumătate în apa golfului. Și pe un țărm și pe celălalt stau în trepte, palate îngropate, cartiere pustiite, cimitire și dumbrăvi de chiparoși. Viața de azi pare o năvală de bălării și de reptile, peste ruinele unei lumi moarte de prea multă frumusețe și de prea multă patimă arhitectonică.

Dar cine poate să mai descurce, profilul acestor țărmuri, clădit de două mii de ani încoace, din atâtea ziduri, atâtea turnuri, atâtea sanctuare, și, secol după secol, știrbit, secerat sau prefăcut de mâna Providenței și de neastâmpărul omului!

Popasul nostru cel din urmă este Eyub-ul. E o mahala excentrică a marelui oraș, ori o unitate comunală independentă — nu știu să precizez. Sântem într'un târguleț turcesc, cu multe prăvălii, cu marfă turnată pe trotoare și cu dalbul profil al unei mari moschei, între fruntea strivitei burgade și cerul magnific.

Este unul din cele mai vechi sanctuare, de pe aceste locuri convertite la Islam. Eyub era unul din tovarășii Profetului: și a murit sub zidurile Bizanțului la 668 în expediția lui Iezid, fiul lui Muavie. Mormântul lui a fost descoperit în zilele lui Mohamed Cuceritorul și moscheea de azi se ridică albă, ca o fiică a Lunei, deasupra odihnei eroului, moslem.

Odinioară, acest locaș era de neajuns, pentru ghiauri. Aici veneau sultanii, la câteva zile dela urcarea lor pe tron, și — după pilda lui Mahomed Cuceritorul — primeau ungeri și încununare, din mâna Șecului-Islam, care îi încingea cu sabia lui Osman. Dar astăzi o largă, o indolentă toleranță acopere vechiul fanatism și deschide porțile închise de sute de ani.

Întrăm în curtea moscheei, cum am intra sub un cort imens și verde... Un platan, poate tot atât de vechi ca Hegira musulmană, cucerește tot văzduhul curții și încheagă, el singur, o foșnitoare moschee vie, lângă moscheea de marmură și de faianță. Fântâna spălăturilor rituale slujește azi mai mult sutelor de porumbei, sălășluiti în sânurile și în adăposturile acestor ziduri, de cât pușinilor credincioși ce au mai rămas.

Subt platan e un mic bazar, cu doi negustori peste cari frunzele platanului trebuie să se fi scuturat cel puțin de șaptezeci de ori. Tot bazarul însemnează niște mese largi, pline cu sticlute, pline cu cărți de rugăciune, cu mătăni, cu vechi odoare de incertă întrebuintare, sacră sau profană...

Întrăm, un moment, în curtea interioară a moscheei și găsim la mijloc, pe fratele mezin al platanului de afară, un Goliath cu zeci de brațe, cu un trunchi mai gros de cât toate columnele înconjurătoare și cu o colonie întregă de cuiburi de barză și de cocostârc, sus în creștetul lui nalt cât minaretul de alături!

O uimire înduioșată, o admirație ușor geloasă și totuși fericită ne încearcă inima în fața acestei priveliști care aduce aminte, aidoma, icoana sacro-sanctă:

„Cât de iubite sunt locașurile tale, Domne Savaot!... Chiar pasărea și-a aflat ei-și casă și rînduneaua cuib, unde [să-și pună puii săi, altarele tale, Doamne Savaot, împăratul meu și Dumnezeuul meu!..“ (Psalmul 84).

Desen de Ștefan Popescu.

Ce vom spune despre sufletul, despre moravurile, despre umanitatea acestor oameni, când păsările cerului vin și le dau această strălucită mărturisire! Porumbeii de alături ciugulesc grăunțele din podul palmei! Acești cocostârci și aceste berze, amestecă, fără frică și fără păs, certyurile lor domestice cu psalmodierile din Coran!

Subt povara dulce a tuturor acestor gânduri și impresii, întârziem la umbra platanului din curte, desbatem cu cei doi negustori bătrâni prețul unei fiole de parfum, într'o limbă extraordinară, adunată din toate idiomele încetățenite în Stambul. Moscheea crește albă și desmaterializată în jocul frunzelor, al luminilor cernute și al porumbeilor, cari sunt par-că multiplicarea vie a faianțelor și a marmurei mormântului lui Eyub. O pace compactă, fără culise de cugetare, fără perspective spre

necunoscut, aproape fără nici un misticism, stăpânește în acest coprins, închinat unei religii și închis în armonia acestei arhitecturi spiritualizate.

Cum a izbutit sensuala concepție a lui Mahomed să dăruiască ochilor noștri și orizontului pământesc, suava siluetă a moscheei?

Cu această întrebare fără de răspuns, urca-vom mâine în necropola Sultanilor, adică în cimitirul eden, pe care îl străjuește aici, la poale, Eyub, amicul Profetului.

Chale Galactron

CENTAURUL BATRAN

Când soarele pieziș se lasă 'n mare
Și umbrele alunecă pe munte
Din patul lui de frunză și de cetini,
Centaurul bătrân se 'nalță 'n codrul

De aur al amurgului. E singur.
Ii curge barba peste piept cum curge
Pe pieptul stâncii un șuvoi de apă.
Sprâncenele stufoase îi acopăr'
Lumina ochilor ce altădată
Zăriră neamul zeilor de-un sânge,
De-un grai cu neamul lui. Acum zadarnic
Urechea iscodește să audă

În vântul cald plăpânda răsuflare
De nimfe 'nlănțuite pentr'o noapte.
Incet copita lui se depărtează
Stuind greoi la munte cu uitarea...

Păstorii din Olimp — când vine toamna
Și când în caravane lungi coboară
Măgarii lor și oile și câinii
Prin frunzele rărite îi ghiciră
Făptura-i uriașă. Primăvara,
Copiii, care vin la fragi, văzură
În spaima lor o namilă grozavă,
Dar, vara, codrul îl ascunde bine.
Dihăniile, doar ele, îi ulmează
Cu teamă urma și se trag din cale-i...
Și povestesc în satele din vale,
În mână cu fuiorul alb de lână,
Nevestele muntenilor, în șoaptă,
Că fata cea mezină a lui Iani
Ar fi răpît-o el — pe când la stână
Mergera să ducă la ciobani merinde.
Dar oamenii cuminți nu cred în basme...
Și tot mai rar se-aude de Centaur,
Și tot mai mult se învelește 'n umbra
Legendei și 'n Olimp se risipește.

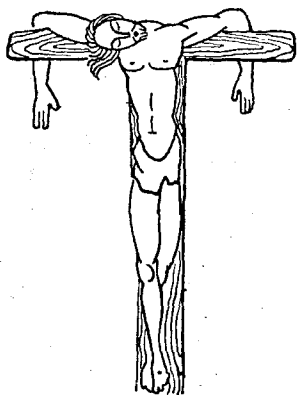
Ion Pillat

G A N D U R I

Toate comediile vieții noastre obstești purced de la
absența totală a cărții, menită să îndrepte toate difor-
mațiile sufletești provenite dintr'o educație silnică.

1. Hryhori

V I A Ţ A L U I I S U S

Ştiu, prietene Fortunat, că sunt un păcătos.

Viaţa noastră se scurge pe mîlul tuturor păcatelor, aşa că oricât de curată ar părea, ea are în sine câtime nesfârşită de tină.

Nu, nu-i curată viaţa mea : în ea colcăe mai cu osebire ticăloasa iubire de mine însumi, gata a isbucni în înflăcărate cuvinte de răsvrătire, ori de câte ori se simte că-i

călcată de piciorul nepăsării sau al răutăţii semenului.

Adesea, iarăşi, pintelul de foc al invidiei isbeşte în carnea vie a sufletului, făcându-l să tremure întocmai ca harmăsarul sub pulpele călăreţului.

Dar trândăvia, care, uneori, îmbracă iscusite haine de amăgitoare vorbărie, — dar neghiobul paravan al falselor modestii, — dar investmântarea ascunselor interese proprii în strălucitoarea mantie a iubirei pentru semen şi pentru obşte, — dar grăirile mincinoase, date drept temeii de adevăr...

Toate, Fortunat, sunt ca şi umbra ceasurilor pe care, de când mă scol până mă culc, le petrec aici pe fărâma de loc unde-mi duc viaţa...

Dar, prietenul meu, *eu nu le iubesc...*

Căci eu, Fortunat, iubesc pe Isus Hristos, Domnul Dumnezeu nostru.

De aceea, sunt ca o palmă pe care stă un cărbune aprins, ca o frântură de vijelie împotriva mea însumi.

Şi acum, ascultă nemai auzita mea temeritate : să scriu eu ! viaţa Stăpânului meu !...

Cutezanţă neîngăduită, nebunie fără iertare...

Şi totuşi, iubite prietene Fortunat, ridic umilul meu condeiu şi năzuesc să povestesc şi eu *Viaţa cea mai presus de Fire*.

Şi mă întreb : cine-mi dă această puternică năzuinţă şi cine mă îndeamnă să ridic condeiu întru povestirea cea minunată ?

Iată ce simt : de-o lungă bucată de vreme eu merg în ceata celor din urma Lui. În multe după amiezi călduroase, am mers cu El printre lanuri coapte, m'am ținut după El pe malurile Tiberiadei, am căscat adesea ochii mei spăimântaţi văzând pe Lazăr eşind din mormântul de piatră, — am văzut casa blagoslovită din Betania, — toate, toate...

Şi eu cât călcam mai învechit pe urmele Lui, cu atât mă uram pe mine şi-L iubeam pe El.

Şi ceea ce vreau să fac nu e nimic altceva decât să povestesc ceea ce-am văzut, mergând în ceata Lui, pe drumurile sfinte ale Palestinei pământeşti.

N'am nici-o ştiinţă de carte teologică, şi seama bine îmi dau că ori câtă aş avea, tot un fir de nisip aş fi faţă

de Muntele ce-şi înseninează fruntea la picioarele Dumnezeului din Ceruri.

Eu, prietene Fortunat, am atât : iubesc pe Mântuitorul meu mai presus de cât ori-ce.

Această iubire este pavăză împotriva mea însumi, ea mă depărtează de păcatele mele, ea arde putregaiul, care e fiinţa mea plină de păcate, — ea este puterea care mă îndeamnă să povestesc ceea ce am văzut nu cu ochii aceştia plini de răsfrângerea tuturor noroaelor omenesti ci cu acei ai duhului, care au primit mângâierea divinelor peisagii şi care, da, prietene Fortunat, au văzut şi văd necurmat pe Acela care merge neşovăit în fruntea celor care vreau să-L urmeze...

Iată, dragul meu, stau în plină noapte, singur. Tăcerea domneşte în jurul meu, — toţi dorm răpiţi grijelor cele ale zilei, — şi eu stau şi scriu, gândindu-mă la Isus. Şi-L văd, — şi-L iubesc, şi nu-mi vine să mă despart de El, ca să-mi plec capul şi eu pe căpătâiul somnului...

Fără îndoială că mă simt nevrednic să încep urcuşul Muntelui. Tremurătoarele mele picioare şovăesc la tot pasul şi nu au în ele înşile, — în slaba lor fibră de carne, de cât o limitată putinţă de răbdare şi de avânt.

Dar eu ştiu ce trebuie să fac.

Eu trebuie să cer învrednicire de la Cel cătră care, mereu, cerşesc ochii mei plini de teamă şi de fulgerări păcătoase.

Apele mocirloase din adâncuri se retrag atunci ca împinse de-un val luminos, ochii cei întinaţi se spală ca frunzarul sub ploae — şi sufletul simte atunci braţul cel nevăzut cuprinzându-l şi purtându-l pe căi neobişnuite, pe alba şi nepătata Cale a lui Isus.

Vreau, Doamne, să scriu în cuvinte simple şi neprefăcute, tot ce-am văzut, mergând pe Calea Ta.

Îţi cer, bunule Mântuitor, să-mi dai învrednicire pentru aceasta, mărinind necontenit mărunta mea credinţă, — spalând neîncetat sufletul meu de deşartele năzuinţe omenesti, — limpezind ochii mei, cei ai duhului, cu ploaia îndurărilor Tale, pentru ca ei să vadă cât mai pătruns, în adâncul cel niciodată pătruns pe deplin...

Dar mai presus de toate, îţi cer, bunule Mântuitor, să mă învredniceşti să te iubesc din ce în ce mai tare, — din ce în ce mai limpede, — din ce în ce mai neacoperit...

Învrednicire cer, Doamne, să-mi îngădui să povestesc şi eu, precum dragostea către Tine mă va povăţui, ceea ce însuşi Tu ai binevoit să mă laşi să văd cu duhul meu...

Şi acum, prietene Fortunat, fiindcă am cerut această învrednicire, — şi fiindcă spăimântat sufletul meu a tresărit sub glasul încuviinţării Lui, ascultă, frate, povestirea Vieţii celei mai presus de Fire...

A. Lapcarov-Molovan

ANCHETELE NOASTRE

— Convorbire cu d. S. Mehedinți —

D. Profesor universitar *Simion Mehedinți* a binevoit a ne da următoarele interesante răspunsuri la întrebările de ordin cultural ce i-am pus.

1) Cum trebuie lămurită mulțimei cultura?

— În fața cărturarilor, se cuvine să deosebim lămurit *cultura de civilizație* :

Civilizația este suma descoperirilor tehnice, prin care omul se adaptează mediului fizic ; — la aceasta adăogăm și totalitatea înclinărilor organice, moștenite de la generațiile trecute.

Cultura este suma creațiilor sufletești, prin care omul tinde la armonizare cu mediul social și supra-social (concepția sa globală despre univers), la care adăogăm și totalitatea înclinărilor sub-conștiente, ce pot trece oricând pragul conștiinței, spre a deveni ocazii de activitate.

Deosebirea aceasta a fost urmărită mai de aproape în „Coordonate etnografice“. Aici, pentru a lămuri mulțimei idea de cultură, am putea să ne mărginim la câteva cuvinte și să zicem : *A avea cultură înseamnă să ai suflet bogat și bine întocmit*. Poate fi cineva cărturar (și chiar mare cărturar), fără să fie cult. Cutare anatom, care cunoaște toate fibrele corpului omenesc și face operații minunate, dacă nu știe de cât meșteșugul acesta, nu e om cult. Un învățat, care cunoaște toate buruienile pământului, e în felul său mare cărturar, dar nu e om cult. Tot așa cel care cunoaște animalele, pietrele, stelele, rassele omenești, limbile, istoria, geografia și orice altă știință particulară. Toți aceștia pot fi oameni învățați, dar până la cultură mai va... Suflet cu adevărat *bogat și bine întocmit* nu poate avea cel care privește lumea numai cu un ochiu. Pom frumos nu e acela care are ramuri cu rod într'o parte, iar celelalte sânt sterpe ori chiar uscate.

Dimpotrivă, un țăran, care a învățat multe din pășaniile vieții, care vorbește cu șart, e cumpănit la gând și hotărît la faptă, poate fi mai bogat și mai bine întocmit la suflet, de cât un mare cărturar închis în biblioteca specialității lui. Un astfel de țăran e om mai deplin, adică are mai multă „omenie“ în el, și e *cult*, chiar când nu știe a scrie și a ceti.

2) Care sunt cele mai rodnice mijloace de cultură?

— Acelea care d.svoltă mai mult latura creatoare a sufletului omenesc și-l duc mai repede la armonie cu sine însuși și cu lumea dimprejur.

Dacă ascuți o *cântare* frumoasă și te simți mai înviorat și mai bun, în clipa aceea ți-ai sporit măcar cât de puțin cultura.

Dacă ai văzut un *tablou frumos*, și-ai rămas pe

gânduri în fața lui, gândurile acelea pot fi un adaos de cultură.

Dacă ai auzit un *proverb* și, pătrunzând tot înțelesul lui, ți se pare nou, măcar că-l auziseși până atunci de multe ori, iată că, din cântărirea câtorva cuvinte, ajungi mai înțelept și mai bun, adică mai bine *întocmit* la suflet... Și dacă din două cuvinte poți scoate un adaos de cultură, cu atât mai mult dintr'o *carte bine cumpănită* și frumos scrisă. O carte bună e ca un prieten bun și înțelept, de la care poți lua sfat în orice ceas al vieții. — Cine se poate lăuda că a cetit în fiecare an o carte în adevăr vrednică!

Dar cine a cetit, acela desigur și-a sporit cultura, adică s'a ales cu un suflet mai bogat și mai bine întocmit. (Se înțelege, *dacă pricepe* cum se cade ce citește. După cum un prost nu poate ajunge nici-odată cult, tot așa nu poate ajunge nici omul strâmb la minte).

3) Care e rolul sufletului în lupta culturală?

— Indrumarea spre cultură este un *dar din naștere*. Cine nu-l are, va rămânea ori tâmp, ori strâmb la suflet.

Cine are însă *dar* de sus, acela, chiar din puțin, poate face mult. Duriuind pe fluer la stână, un cioban genial născocoște o doină de *te seacă la suflet*, ori întocmește o cântare, ca a Mioriței, de rămâi uimit în fața lui, ca în fața unei minuni... Ciobanul acela, numai cu un fluer de nimica, și-a sporit și sufletul său, și sufletul altora, ridicându-l pe o treaptă mai înaltă de „omenie“.

Așa dar, mijloace rodnice sunt *multe*, de câte ori e sufletul cuiva rodnic. — Pentru cel care își scoate din cântec bucuriile cele mai mari ale vieții, un fluer sau o frunză de păr prețuește mai mult de cât o bibliotecă.

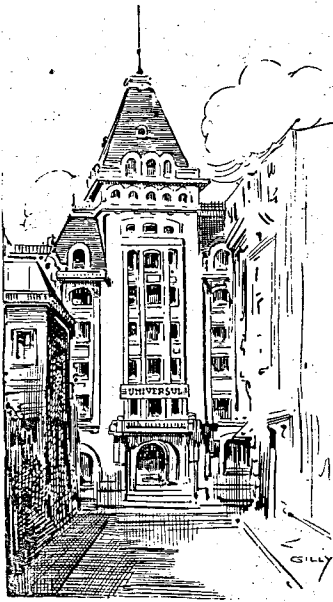
4) Care e rolul statului în acțiunea de propagandă a culturii?

— Rolul cel dintâi al statului e să înlesnească fiecăruia dobândirea unei culturi cât mai depline. Cum? Mai întâi, să facă diagnoza sufletelor, pentru a descoperi pe cele mai vii și mai accesibile culturii.

De vreo 20 și ceva de ani, s'a aflat mijlocul de a pipăi sufletul copiilor, și ar fi un mare, foarte mare câștig, dacă statul ar putea ajuta pe fiecare părinte, spunându-i din vreme la ce poate fi bun copilul său, pentru a nu-i da cumva însărcinări mai mari de cât le poate duce. Așadar, rolul statului e să afle sămânța cea mai bună și s'o samene în pământul cel mai potrivit. Să nu arunce nici o sămânță bună între spini, sau pe cărare, sub picioarele oamenilor, spre a fi zdrobită...

Astăzi, școala e o lotărie, în care aproape toți păgubesc. Copiii cei mai înzestrați păgubesc, fiindcă sânt ținuți pe loc de cei slabi, iar cei slabi păgubesc, fiindcă nu pot ținea pasul cu cei mai puternici.

Datoria cea dintâi a statului e să măsoare de la început deșteptăciunea copiilor și să le pipăe simțirea și

UNIVERSUL. Sunt ziare cari prin eforturi în diferite direcțiuni de cultură devin așezăminte de inițiere și de orientare, instituții naționale de cultură.

Universul s'a creat cu această năzuință inițială.

Un venezian, suflet eclectic, neguțător și jurnalist a întemeiat această publicație informativă cu năzuința vădită ca printr-o trezire a gustului de cetit să se ajungă la o însuflețire pentru carte și cultură.

Universul a avut o contribuție mare în dezvoltarea gustului de cetit la noi. Cine n'a învățat să citească în el și cine nu-l deschide zilnic, nerăbdător și insațiabil. El a ajuns până și în traista de păr a plugarilor.

Noul local al Universului e o deslușire a lui ca așezământ de cultură. Universul nu e numai un cotidian de informație și de luptă, o gazetă de tradiție etică, dar și o editură de publicații educative.

Ștefan Popescu

Programul lui e un program de cultură. Alături de cotidian și de periodice, Universul studiază publicarea unei biblioteci enciclopedice pentru popor, va organiza muzeul așezământului, va crea o reuniune culturală, va trimite către singurătăți de

sate o ambulanță a cărții și a cuvântului, va filmă, va organiza târguri de reviste și de cărți și va face din salonul de artă o permanentă expoziție de cultură — artă veche, pictură și sculptură nouă, grafică nouă și veche, publicații străine de artă, afișe și reclame, fotografii, arhitectură, obiecte de artă...

Aceste linii de program fac din «Universul» o universitate a poporului. Directorul ei, merge ferm și hotărât către scopurile culturale ale așezământului.

Palatul Universului, o severă viziune arhitectonică stă deacurmezișul acelei uliți de redacții și de tipografii ca un fronton de templu cultural. Strada care este o cetate a presei și-a găsit fundalul ei de frumusețe.

Clădirea ridicată deasupra orașului sfârșește prin a fi un simbol.

EXPOZIȚIA COPILULUI. În palatul de la Cotroceni, în sala albă cu firide bizantine, sub ochii de cer ai Reginei Maria, s'au ținut cu cărturari, cu medici și cu pedagogi, două adunări de lămurire pentru o expoziție a copilului, — o expoziție care să arate ce s'a făcut pentru aceste ființe redutabile cari sunt copiii, dar și ce știu să facă copiii cu ingeniu și silința lor.

Vom avea, în vremea trandafirilor, un muzeu al vieții lor. Astfel de expoziții se țin anual în țările cu răsunset a gândurilor și acțiunilor de cultură. Germanii, Englezii, Nordicii și Americanii jertfesc oameni și bani pentru această înflorire a copiilor cere vin pe lume ca un spor la energia umanității. La noi copilul a fost o pedantă problemă de instrucție și de program. De viața și de inima lui nu ne-am ocupat, de și icoana de ceia ce se cuvine a fi toți e copilul. «De nu veți fi ca unul dintre aceștia nu veți cunoaște împărăția lui Dumnezeu». E într'aceasta mărturisirea profetică a unei imaginații uimitoare.

Copilul e raza fluidă care desmorțește inima și pământul. (Ce alt soare ar isbuti să ridice umbra tristeții de pe sufletul unui nevinovat în suferință?)

Copilul a descoperit fruntea cutată de durere. Când te întorci din mijlocul fățarniciei celor mari și vii în lumea de temperament a copiilor e ca și cum ai intra, spune Oscar Wilde, dintr'o casă îngustă și neagră într'o scânteitoare grădină de crini.

Renașterea lui Isus, care a dat arta iluminată a trei secole de genialitate artistică, ne-a dat și această pasiune mesianică, — iubirea de copii și de flori.

Ei aduc pe lume speranțe și puteri. De aici grădinile și serbările japoneze, tremurul și exagerația engleză.

Copiii au o miraculoasă putere de umanizare. Se împrietenesc și cu fiarele. În Evul mediu un copil născut în pădurile din Brabant a copilărit cu un cerb.

Ei trebuie feriți de tot ce apasă și omoară. Ei trebuie căutați și văzuți. Gândul și iubirea tremurătoare pentru copii sunt semnele vii ale popoarelor în perfecționare.

Expoziția din primăvară e un semn al unei vieți de cultură.

PREMIUL NOBEL. Omul care a inventat dinamita și și-a sfărâmat laboratorul cu explozibilele pe cari le pregătia, a lăsat prin testament 5 premii anuale. Trei pentru știință: fizică, chimie și medicină; unul pentru literatură și altul pentru fraternitatea popoarelor; pentru pace. Premiile acordate oamenilor de orice naționalitate se dau de către Academia suedeză.

Premiul literar s'a dat anul acesta lui Sinclair Levis, romancier american. Născut în Minnesota, Sinclair Levis a trecut dela jurnalistică la roman, neocolind nici odată cusururile societății americane. Talent adânc, el duce observația lui până în cele

Sinclair

mai mici cute ale vieții și dă în *Strada bârfitoare*, în *Elmer gantry*, pamfletul cu sectarii, ca și în *Babbitt*, creațiuni severe de artă și de viață. *Babbitt*, popularizat prin traducerea și recomandarea lui Paul Morand, e marea frescă a omului american și cartea care a dus la premiul Nobel.

Premiul păcii a fost luat de arhiepiscopul Upsalei, monseniorul Soederblom, primul Suediei. Om de suflet și de carte,

Soederblom

el a luptat pentru uniunea bisericilor și a isbutit, în 1925, să strângă la Stockholm, într'o conferință de fraternizare, toate confesiunile creștine, afară de Vatican.

Soederblom nu e un om de tratate, ci de acțiuni cari asigură acorduri. Este mult mai aproape de inima lui Isus de cât pacificatorii politici de la Geneva.

JUCĂRIILE. — Ninge ca în Boema. Un Attwater Kent cântă înăbușit un vals din Viena. Lumea forfoată. Trei copii rād și țipă în fața unei vitrine cu jucării: brazi, lumânările, păpuși, mașini de sburat, trenuri, oițe și câini, maimuțe și urși, globuri de sticlă, funigei de argint, sârme de aur și bulgări albi de vală. Un univers de lucruri și de bucurii.

Copiii arată, descoperă, surād și răvnesc. Ce n'ar da ei pentru aceste nimicuri cari exaltă și fericesc!

Copiii nu cunosc alt rai de cât pe acela al jucăriilor. Ingerii sunt păpuși, iar moșii de vală în mantii stacojii cu tivuri

de aur pe poale sunt sfinții cari dăruiesc, e sfântul Nicolae ori Moș Crăciun, colindătorul cu bradul.

Când resorturile mecanice ale lui Vaucanson fac pe păpuși să deschidă ochii ori să dea din mâini, ca în învierea lor prin secretele lui Copelius, atunci copiii sunt raze și extaz.

Fericirea lor e o păpușe. Castele și împărății, cântece și trandafiri, nu prețuiesc cât o jucărie atunci când ești copil. De multe ori rămânem în viață numai cu bucuria lor. Și bucuria aceasta e veche, preistorică poate. Egiptenii au avut jucăriile lor ca și copilele din panatenee, ca și eroii epeelor elenice. Romanii se jucau cu păpuși de lemn. În Evul mediu se vindeau pe Ponte del Arno, în dughenele Ravenei, la Nürnberg și în Paris.

Franța este aceia care crează o industrie a jucăriilor. Păpușa nu mai rămâne singură.

Meșteșugarii acestei industrii, esențial francezi, fac arme, animale, instrumente de muzică, castele și miniaturi de mașini.

În secolul al 18-lea păpușarii francezi aveau prăvăliile lor în sala Palatului de Justiție, iar uneori le duceau la bătăciunile din Saint Germain și Saint Laurent.

Păpușa cu cap de porțelan a creat-o maestrul Jumeau. În bețeala și rochiile ei înfoiate, ea e realmente franceză.

Impărăteasa celui de al 3-lea imperiu francez prețuia mult mai mult o păpușe în dantele belgiene de cât un diamant tăiat în țara lui Spinoza. Romantică secolului trecut a dat artei universale atâtea păpuși de porțelan, de imaginație și de carne, dar și ele au dat titluri și fond de dramă lui Pierre Wolf și Ibsen. Cine n'a avut și n'a visat o păpușe?

Când le văd în vitrine teatrale, ceasornicul vieții își întoarce săgeata arătătoare către anii copilăriei și către păpușile vieții ale adolescenței neastâmpărate.

Jucării, frumoase jucării, dela Nürnberg sau din Parisul lui Jumeau, voi iluzionați. Sunteți nimicuri cu forță de minune.

Faceți din om un copil iar din copil o fericire.

TEATRUL RUSESC DE ASTAZI. — Târziu de tot, Europa civilizată și apuseană, a aflat despre cultura rusească imperială, care multă vreme a fost închisă hermetic pentru restul lumii. Astfel, târziu s'a aflat și despre marii scriitori, și despre marii pictori, muzicanți, actori, ai fostei Rusii imperialiste.

Teatrul rusesc, nu numai că are în istoria lui toate încercările de seamă ale teatrului din restul Europei, (romantic, naturalist etc.) ci a făcut experiențe, de cele mai multe ori isbutite, cu cari a întrecut toate celelalte străduințe.

Astăzi când în Rusia Sovietelor toate s'au schimbat, așezându-se pe alte temelii — absurde, zicem noi și pe drept cuvânt

când omul ca ins, familia și însuș Dumnezeu sunt negate și sdrotite — era firesc ca și teatrul — oglinda aceasta credincioasă întotdeauna vieții sociale, să se fi resimțit.

Foarte inteligenți, conducătorii absurdei utopii a Sovietelor și-au dat de îndată seama de puterea de convingere socială pe care teatrul o închide în el, și i-au păstrat această putere ca pe o uncealtă de propagandă, schimbându-i însă complet înfățișarea.

Piese de teatru cele mai însemnate, din marea literatură universală pe care toată lumea le cunoaște, le păstrează și le cinstește ca pe un lucru sfânt în forma genială a creațiunii lor, un «Faust», un «Hamlet», un «Don Carlos» de pildă — au fost luate și sunt încă, și maltratate de bolșevici pe scenele lor, pentru omorârea eroului principal. Intradevăr s'a procedat la această operație, pentru a se pune în armonie literatura universală cu ideile cele noi!

Un erou — un om de seamă — fie că va fi Hamlet, fie că va fi Faust, însemnează bună sau rea, optimistă sau pesimistă, o ființă ce nu e la fel cu celelalte, însemnează

Astfel din arta actorului s'a înlăturat tot ce e mai frumos și mai adânc omenesc: tocmai partea aceea de răstălmăcire sufletească a operii poetului, sub cuvânt că stăruințele prea mari asupra lucrărilor sufletești, moleșesc publicul, îl îndepărtează dela o stare de spirit sănătoasă, gata întotdeauna pentru muncă și luptă.

Înlăturând astfel din teatrul și din meșteșugul astoricesc această preocupare, nu mai rămâne decât partea fizică din actor, trupul său, asupra căruia trebuie lucrat. Și așa s'a și făcut.

Mayerhold, un director de scenă cu mult talent, care a înțeles aceasta și a pus opera sa cu totul în slujba ideilor sovietice, și a fost răsplătit de Stat acordându-i-se mari onoruri, a inventat o artă întreagă a trupului cât mai expresiv pe scenă, artă ce poartă și un nume special: *biomecanica*, adică o mecanică a vieții.

În forma aceasta viața e numai ce se vede, adică trupul. Pe el, se vor construi toate infinitele invențiuni actoricești. Practica acestei teorii, a dus pe nesimțite la un spectacol care nu mai este teatru în înțelesul nostru, european.

Avem mai degrabă de-aface cu un fel de acrobație a unui fel de circ special, omenesc, al sovietelor. Oricât ar fi de interesant, ca idee, lucrul acesta, e lesne de înțeles că prin acest fel de artă inferioară suntem departe de arta desăvârșită din Apus, la care, dealungul veacurilor a lucrat experiența celor mai alese și frumoase civilizații, și geniul atâtor scriitori și artiști, cari au lăsat urmă în acest bun comun al omenirii civilizate!

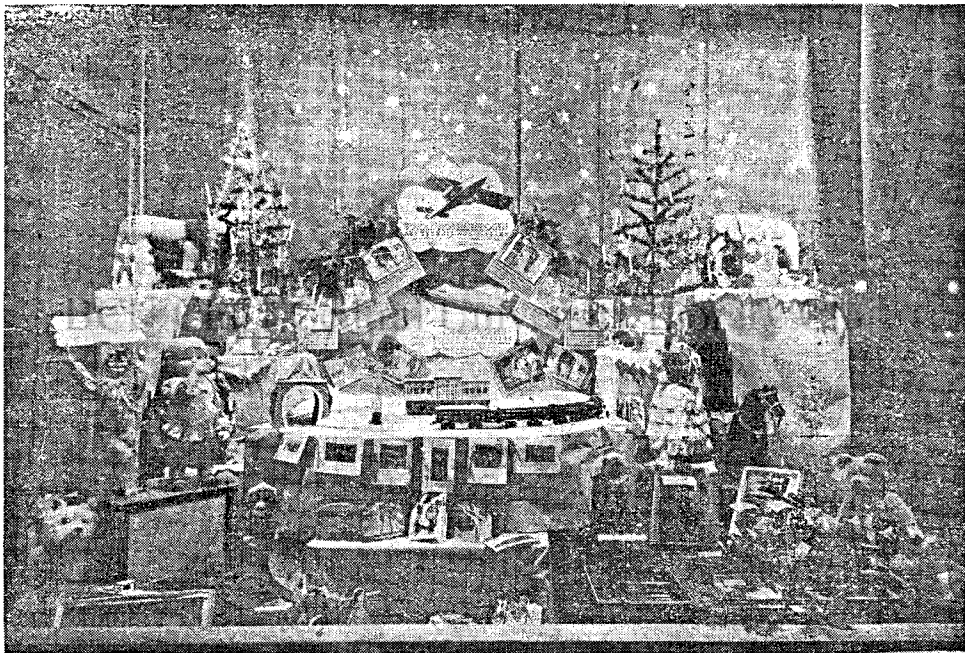
Firește că și decorurile trebuie să urmeze calea piesei și a actorului!

S'a mers atât de departe în teatrul sovietic, încât și un scaun sau o fereastră au fost alungate subțit cuvânt că sunt lucruri bolnave și burghize. Însemnează aceasta că scaunul sau fereastra amintesc din viața de toate zilele, anumite stări de suflet, induioșează, melancolizează, și omul colectiv, adus la teatru cu frontalul, pentru a i se întreține un spirit de muncă sau de luptă, nu trebuie să fie moleșit, induioșat, nici o clipă!

S'a înlocuit decorul, cu zidurile zgrunțuroase de tencuială, pe care s'au făcut construcții, adică fel de fel de turnuri, platforme, scări, de lemn sau de fier, care să ajute salturile și trecerile acrobatice ale actorilor.

În lumea acestor scene, astfel construite și insufletește, trece câte odată și câte un fir de acțiune, de poveste, care amintește pe de departe, de fostul teatru european, care s'a practicat și în Rusia țarilor cu o neasemuită artă.

Din arta aceasta a tuturor ce se numește teatru, foarte prețuită de Soviete pentru și numai în scop de propagandă socială, au ieșit două ramuri, cari în Rusia de azi,

puterea unui ins de a depăși pe ceilalți, însemnează vârful unei piramide. Sau lucrul acesta nici nu se poate închipui în cadrul ideilor generale ce stau la temelia Sfatului Sovietic!

Astfel nu se poate înfățișa mulțimilor ce trebuiau tot mai mult convinse de însemnătatea lor numai ca mulțime, nici opera lui Shakespeare, nici a lui Goethe, nici a tuturor celorlalți creatori de eroi. Personagiile principale trebuie turtite, anihilate; cu sufletul fiecărui dintre ele — dacă se poate — trebuie împărțită — cu o impietate ce ne revoltă și ne desgustă — mulțimea.

Dar nu numai piesa, care numai în primii ani se transformă în acest fel, acum scriindu-se deadreptul de scriitorii simbriași ai Statului Sovietic, piese după un anumit canon politic și social, ci și arta actorului și decorurile s'au transformat în vederea aceluiaș scop de propagandă.

Căci din teatrul rusesc de astăzi, emoția, plăcutul, frumosul, esteticul într'un cuvânt — este bucuros lăsat în umbră, dându-se întâietatea propagandei ideilor sociale, prin teatru!

primesc o și mai mare atenție: prima, cunoscută și nouă, și cultivată cu mari cheltuieli și trebuie să recunoaștem și cu mare artă de ruși: cinematograful; a doua, foarte puțin cunoscută și în orice caz neutilizată metodic și sugestiv, pentru inflăcărarea masselor de către Europa: teatralizarea vieții cotidiene, ceea ce înseamnă organizarea într'un anumit scop politic întotdeauna, căci aceasta este grija cea mare în Rusia de azi a unor anumite coterții impunătoare, dealungul străzilor din marile orașe.

CEL MAI PUTERNIC MIJLOC DE CULTURĂ. — S'ar părea că apropiindu-și în chip firesc noile mijloace tehnice cu cari s'a îmbogățit civilizația, de acum cultura va sbura cu aeroplanul, va difuza cu radio și va rula cu filmul. Deosebirea esențială însă, între una și cealaltă, se vede mai ales aici.

Cultura nu este o noutate s'o împrăștii instantaneu la cele patru colțuri ale pământului, nici fapt divers pe care să-l comunicăm curiozității insașiabile a lumii. Cultura rămâne mereu un proces lent, strict individual, de transformare lăuntrică, în ceasuri de liniște și de singurătate. Ea, spre deosebire de civilizație, începe dinăuntru în afară. Transformările ei se fac prin propriile forțe ale sufletului, stimulate de atingerea de aripă a unui cuvânt în clipa proprice. Civilizația poate să alerge și să colinde cât îi place pământul, să distreze cu radio oamenii strânși în săli sau în uliți și să-i ajute să-și treacă vremea, folositor firește, în cinematografe. Dar, după ce ei se risipesc, cultura îi caută pe fiecare, în parte, acolo unde este locul fiecăruia, nu în adunările unde totdeauna nivelul se coboară, ci în colțul retras al odăiții, sub lampa mângâioasă a căminului, unde omul stă față cu el însuși, ca într'o confruntare.

Fără să tăgăduim progresul și ajutorul ce va putea aduce culturii mijloacele mo-

derne, trebuie să recunoaștem că ele nu pot înlocui cartea, acest prieten și sfetnic bătrân al omului.

Nici odată filmul și radio nu vor avea mlădierea și puterea de adaptare la orice împrejurare de timp și spațiu cum are cartea. Ele niciodată nu vor fi încărcate de miile de resurse tainice închise în carte. Filmul nu poate fi văzut decât în anume locuri și ceasuri, cu mulți deodată, fără puțință de încetinire, de reculegere, de oprire după voce. El se produce totdeauna într'o atmosferă de distracție, adăogată la superficialitatea inerentă lui, chiar atunci când vorbim de filmul bun. Radio, care ar putea fi mai intim, mai adaptabil individual, are un program rigid, limitat, condiționat iarăși de timp și de loc; dar mai ales fără acea posibilitate de colaborare între ascultători și glasul ireal, mecanic, ca din altă planetă, care vorbește sbârniitor și schimbat, lucruri străine. Radio este făcut să cânte.

Care din ele merge la căpătâiul bolnavului, lângă patul slăbănogului, pe genunchii copilului, în mâna săracului, sub vederile slăbite ale bătrânului, în singurătatea meditativului și a mizantropului?

Singură cartea rămâne să pătrundă acolo unde celălalte se opresc sau nu sunt primite, în coliba umilă de pe cele mai înalte coclauri. Ea singură știe să stea și să aștepte până ce omul se întoarce, către sufletul lui. Ea îl pândeste în clipa prielnică, când obosit de tumult sau flământ de consolare, caută cuvântul sigur și bun. Atunci radio tace și filmul închide ochii — dar cartea se desface, ca printr'un miracol, cu dela sine putere, în miezul nopții și-al tăcerii. Omul crede atunci că citește în el ceea ce îi strecoară discret rândurile negre. El recompuce printr'un proces activ și cu elemente proprii ceea ce semnele slovelor îi sugerează. Nici unul din exercițiile spirituale nu este mai tonic și mai îmbogățitor ca cetitul. Filmul dă de-agata totul. Singură cartea îl silește să cugete, să creeze,

colaborând cu ea la edificarea unei lumi care pe urmă își rămâne în deplină stăpânire. Nici un alt mijloc nu are puterea de insinuare și de adaptare a cărții. Ea poate fi pretutindeni și ori-când cu tine. E o comoră din care ori ce om ia cât poate duce.

CONGRESUL PĂRINȚILOR, s'a ținut la Paris, în metropola unei țări chinuită de problemele demografice, de natalitatea în descreștere și de mortalitatea tot mai accentuată.

Asociațiile de părinți și congresele lor periodice scot la iveală chestiuni de pedagogie practică cari studiate adânc și obligator aplicate pot să dea rezultate mănuitoare.

În congresul dela Paris s'a discutat, cu știință și cu grije, chestiunea copiilor părăsiți. Aceștia vor fi încredințați unor familii din care vor face parte ca membri ai ei. E un gând uman care pune capăt vagabondajului și mortalității.

S'a mai vorbit în congres și despre instrăinarea prin bone și prin educatori a copiilor. Părinții cari se îndepărtează de copii, îi pierd. Inima mamei trebuie să zăbovească lângă ei. Să nu se uite în cluburi și în slujbe sociale. Lumea ei e casa și copiii ei.

Congresul preocupat și de creșterea fizică a copiilor a combătut atletismul. Pentru copii jocurile sunt salvatoare. Ele bucură și fericesc. Copilul e dinamic. Lui îi place neastâmpărul. Să sară, să rupă, să fugă, să dărâme sau să cadă. Jocul care e mișcare, intră în ea ca element de disciplină.

N'a scăpat congresului nici grija pentru sentimentul religios la adolescenți. Slăbirea lui anarhizează și strică omul.

Părinții pătrunși de aceleași credințe și convingși de rezultatul aceluiași metode, vor obține practic aceleași rezultate.

Iată partea cea mai însemnată a acestui congres.

C U R I E R U L D U M I N I C E I

TARA

✎ În Nisporeni Basarabiei, sub mânăstirea cu mori a Vărzăreștilor s'a sfințit cel mai mare cămin cultural din țară. A fost acolo pe drum greu și cu suflet, Domnița Ileana. Satul are vre-o 50 de cărturari cu școală și cu diplome.

✎ În județul Constanța, la Caramurat, la Pazarlia, la Ulmetum și la Biulbiul, s'au zidit, în toamna aceasta, cămine culturale pentru săteni. Sunt ctitorii de viață nouă. Direcția Educației le-a ajutat cu bani, cu cărți și cu alte mijloace de cultură. Ea le îndrumază și munca.

✎ „Analele Brăilei” au organizat la Brăila un ciclu de conferințe închinat Dunării.

✎ Conferințe organizate în ciclu se țin și la Teatrul din Severin.

✎ Societatea Miron Costin din Roman, ține conferințe în fiecare Duminică.

✎ Astra a publicat și anul acesta Calendarul ei pentru popor.

✎ S'au reluat cercurile culturale ale învățătorilor. Dacă se fac cu sîla vor fi fără efect. Latura lor socială trebuie să fie vie. Harec a răscolit cu ele o țară.

✎ Reuniunea culturală a „Universului” își va inaugura conferințele în a 2 lună a anului.

✎ Pentru marea descoperită dar nefolosită, Liga navală își pregătește un program de lucru. Altfel rămâne moartă cu biourile ei de lux baroc.

✎ Universitatea „Coasta de Argint” lucrează pentru fondarea în Balic a unei colonii de scriitori și artiști.

✎ Nici o bibliotecă din țară nu e vie. Cine știe una, să ne scrie ca să pornim într'acolo.

✎ Arheologul Vulpe săpând un mormânt în Dobrogea a găsit 2 vase de Tanagra de o excepțională valoare și frumusețe. Le vom reproduce.

✎ Revistele de folklor trag să moară. Par'c'am fi terminat cu colectarea și cu studiile lui. O asociație a folkloriștilor trebuie să dea țării o singură publicație de folklor.

STRAINATATE

✎ Norvegianul Bojer care a scris „*Cel din urmă Viking*” povestește lui Max Frantel, ce este Franța pentru literatura și arta norvegiană. El însuși a trăit acolo. A fost jurnalist. Era corespondentul lui Aften Posten. Și nu numai el dar și Iohan Lee a stat 15 ani în Paris scriind cele mai bune nuvele și romane. Björnson iarăși și-a lansat din Paris ideile lui politice. La Paris, scrie Bojer, își desvolți originalitatea. Parisul te exaltă și te descoperi acolo pe tine.

Vorbind de literatura Franței spune că nimeni nu mai citește *Justice, Travail și Fecondité*. Bojer are o admirație sălbatică pentru Maupassant. Zola e perimat. Pe Proust nu-l înțelege. Între Proust și Nor-

vegia nu e nici o legătură de pătrundere și de simpatie. Modelele norvegienilor sunt clasicii naturaliști Flaubert și Balzac.

Iohan Bojer își descoperă și țara arătând că romanul preferat e romanul țărănesc așa cum îl serie un Olaf Dun.

Se citește. Într'o țară cu 2 milioane de locuitori cărțile literare se trag în 50.000 de volume.

Cel mai mare maestru al stilului e Knut Hamsun.

✎ S'a instituit un premiu de 100.000 de franci pentru „Imnul păcii universale”.

Concursul se va ține la Paris sub preșidenția lui Briand. Va fi un concurs internațional.

✎ Cecil Sorel a fost primită cu entuziasm la Berlin. Clubul artiștilor a organizat o strălucită recepție a artistei. Președintele Clubului și-a încheiat discursul strigând în aclamațiile à 200 de artiști germani: „Vive la France”. De cât acordurile politice mult mai mult fac artiștii pentru fraternizarea și pacea popoarelor.

✎ Premiul Goncourt a fost obținut de Henry Fauconnier cu lucrarea lui *Malaisie* concepută în ton autobiografic. Malaisie e un document omenesc: criza unui alb în această Malaisie zăgrăvită când va de un Reiaun în tranșec.

✎ La expoziția internațională de afișe, ținută la Crefeld, cel mai frumos afiș a fost al Franței.

TEATRUL

CRONICA DRAMATICĂ

MOLIMA

Dramă în 3 acte de I. M. SADOVEANU

Grafic, piesa d-lui Ion Marin Sadoveanu poate fi reprezentată prin trei cercuri concentrice, dintre care primul ar închide *casa*, al doilea nisipul Dobrogei și al treilea marea. Aș adăoga un al patrulea: orizontul... orizontul care seamănă mării, nisipului și casei, venind să desăvârșească tonul unitar în care a fost realizată, textual și scenic, întreaga piesă. Dincolo de acest orizont e lumea, sau mai bine zis viața, mai departe de primul cerc decât de toate celelalte. Cu cât e mai îndepărtată viața de acest cerc, cu atât el se strânge mai mult, în propria lui fizionomie sufletească și în propria lui distrugere și izolare, cu doi „răzeși ai morții”, plante autohtone ale nisipului dobrogean, în cari se absoarbe, ca o otrăvă lentă, atmosfera specifică a cercurilor inconjurătoare.

Ceeace trebuie spus în primul rând despre această piesă, e că ea e o piesă de iubire, pentru că în cercul vișos al casei, într'uciderea sufletelor se operează prin mobilul iubirii, și al urei care isvorăște din nerealizarea ei. Un fatalism dominator, pe care autorul l-a infiltrat permanent acțiunii, pune în conflict, în fața orizontului izolator și inabordabil, stări sufletești identice, din care se desprinde, uman și pe înțelesul absolut al tuturilor (nu numai al „nordicilor”), un simplu efort spre o normală fericire. O mamă nefericită în căsnicie, trece în sufletul fiului ei dorința de căutare a acestei fericiri. Printr'un imperativ însă, explicat tot prin fatalitate, fiul trebuie să moștească dela mamă și rezultatul negativ al căutării. Pentru că fiul, în care s'a făcut deplin transfuzia morbidității atmosferice, e slab și renunță la lupta afirmării lui sufletești tocmai în clipa când se hotărâse s'o dea — și pentru că, în ochii însăși ai fiului mama ia proporții de destin. („D-ta nu vezi câtă putere are mama? tot ce-a spus ea, s'a împlinit întotdeauna; am impresia că știe ce-o să mi se întâmple”). Și mama nu atenuiază aceste proporții; dimpotrivă: iubirea ei e exclusivă; o permanentă condiție răsare depe buzele ei: ori cutare dispăre, ori eu. Tirania iubirii de mamă își găsește o singură scuză și o singură lozincă: „eu maică-sa, care l-am făcut!”. Oarbă ca destinul, cu inconștiență, cu antene încărcate cu o sensibilitate pur egoistă, l-ar strânge la piept pe acest fiu, pe care ea l-a făcut, până l-ar omori. În acest egoism inconștient, formă acută a iubirii de mamă, ea închide însăși noblețea unui altruism... care însă devine inoperant. Până la bătrânețe, sau până la moarte, această mamă va crede că-și poartă meru copilul în pânțele și fără să-și dea seama, crezând că-i infuzează viața, îl va hrăni cu toate aspectele evolutive ale propriei ei destrămări sufletești. „Prezența ei permanentă” o va simți fiul până în intimitatea lui sexuală cu cea pe care și-a ales-o de nevastă. Această ființă simplă vrea și ea un singur lucru: să fie iubită. Dar, în căminul acesta, în care defunctul soț al

mamei a opus un categoric veto fericirilor conjugale, orice efort spre iubire se va lavi totdeauna de imperativul de care vorbiam mai sus. Din reacțiunea fiului, va ieși întreaga lumină a piesei: într'o discuție, va voi să-și afirme personalitatea, va voi să se nască în sfârșit, atât în ochii mamei lui, cât și în ochii soției lui, față de care trebuie să fie bărbat. În această discuție, spune mamei lui cuvinte ucigătoare; cuvinte cari despart; dar, odată despărțit, se simte atât de singur, încât abia acum înțelege imensitatea tiraniei ei; înțelege că el nu s'a născut încă... Se va naște abia după moartea mamei lui, dar atunci va fi luat din ea sentimentul acaparator al iubirii, instrument de moarte... Și bătrânul Ali, care ține ușa casei, va explica, pentru cei contagiati, că „inima e ca pielea”, că lepra de pe suflete e tot atât de primejdioasă și că, „pentru cei sănătoși”, pentru cei de dincolo de orizont, contagiunea trebuie să opereze doar în cercul ei strâmt și închis, cu supremul eroism al strănerii acestui cerc până la un punct, care să dispară...

Ștircea Ștefanescu

ION MORTUN

Pensionarea lui Morțun turbură și întristează. Talentele mari n'au vârstă. Sarah Bernard a jucat pe scena imperială și republicană a Franței până în ceasul paraliziei fatale. Constantin Notara s'a spiritualizat dincolo de cortina cuzugrăveală de basm. Artistul nu scade cu vârsta. Pensionarea lui Morțun înseamnă scoaterea lui din cadrul posibilităților de creație. Teatrul oficial al țării, din exigențe de formalitate, respinge un impunător talent artistic care deschide perspective seducătoare pentru teatrele libere ale particularilor.

Ion Morțun a adus pe scenă personajul real, — omul. Creațiile lui sunt mari prin deslușirea lăuntrică a eroilor. Nici un efort dramatic. Râsul sau durerea sunt așa cum se desprind din suflet. Adânc și sincer el e omul întocmai. Și turbură și emoționează pentru că este astfel.

Ion Morțun n'a cunoscut șovăelile începutului. El a fost mare de când a intrat întâi pe scenă. De la «Scrisoarea pierdută» și până la «Molima».

Concentrat în sine ca un nordic, ca un meditativ din Ibsen, Morțun e o dramă și drama teatrală îi cere sufletul și talentul.

Comitetul de lectură al Teatrului Național din București, a primit piesa „Grecele și Furnica” fabulă dramatică în versuri de Al. Lascarov Moldovanu.

FATA URSULUI

Dramă în 4 acte de V. VOICULESCU

Îată, înfășișit, o deschidere de drum în dramaturgia românească — cu toate meritele și cusururile celui dintâi pas îndrăzneț, făcut spre o descurcare din ițele banalizate ale unei tehnici teatrale aproape perimate.

«Fata Ursului» e în literatura noastră cel dintâi vestitor al adevăratei vieți de sat.

Inchegată pe rețeaua unei legende, ea își desfășură un cortegiu pitoresc de oameni autentici și autentic români, frământându-le laolaltă micile patimi din fiecare zi, în aluatul mare a unor suflete în stare să trăiască în eresuri, ca într'o realitate palpabilă. Plutește dela cea dintâi scenă până în ultima replică fiorul unor taine adânci, de nepătruns, sălbatece și mărețe ca pustietatea dezolantă a văgăunelor din munți. E ca o mare respirație a unei inimi a pământului nostru.

Acel orb, creație unică în literatura noastră, e din punctul acesta de vedere izvorul de lumină al piesei. E ca o forță uriașă a adâncurilor păcloase, pe care n'o mai poate destrăma nimic și care taie întunericul destinului cu mână răscolitoare și nemiloasă.

În «Fata Ursului» bătrânul orb e împropățarea corului din tragediile antice. Bățul lui rudimentar e ca vergeaua de alun a unui demonic fântânar care ghicește în adâncuri izvoarele durerii.

De altminteri în piesa Doctorului Voiculescu acest orb nu s'a dovedit numai o mare creație literară, dar mai ales o puternică făptuire teatrală care menține misterul în plătire chiar acolo unde legenda trebuie să sfârșească.

Technic, autorul s'a dovedit un om fără de nici un respect pentru calapoadele vechi. De nu le cunoaște ori de nu vrea să le cunoască ne este tot una. Neîndoelnic însă e faptul că a izbutit să confirme valoarea dramatică a «povestirei» — forma literară cea mai apropiată spiritului nostru și poate singura indicație sigură pentru viitoarea dramaturgie românească.

«Fata Ursului» este cel dintâi vestitor al adevăratei vieți de sat. Dar această viață ajunge de necrezut când nu e cunoscută bine, simțită îndeajuns și mai ales — pentru o lucrare dramatică — prezentată în aspra și autentică ei culoare.

Această culoare nu se poate face. Ea trebuie să fie dela început. Și excelenții actori ai teatrului Național — incomparabil în ori ce lucrare de Caragiale — n'au putut să fie acasă în rudimentarii țărani ai Doctorului Voiculescu.

Victor Ionescu

EXPOZIȚII

MEȘTERUL ȘTEFAN POPESCU

În marea înfrigurare a vieții de azi, pictorul Ștefan Popescu își urmărește, calm și fără descumpăt, țelu-i plastic de poezie și frumusețe. Într-o evoluție lină și luminoasă, artistul a mers pe fireasca linie urcătoare a picturii sale, către o limpezime și o siguranță pe care le-a cucerit definitiv cu expoziția din anul acesta. Aproape neatins de spiritul modern, Ștefan Popescu rămâne interpretul delicat și nobil al naturii, fruntaș între zămisliții de seamă ai artei naționale. Tablourile lui nu mai sânt cercetările unui artist în devenire, care încă se caută, ci creații de sine stătătoare, care vorbesc tuturor limbajul nesilit

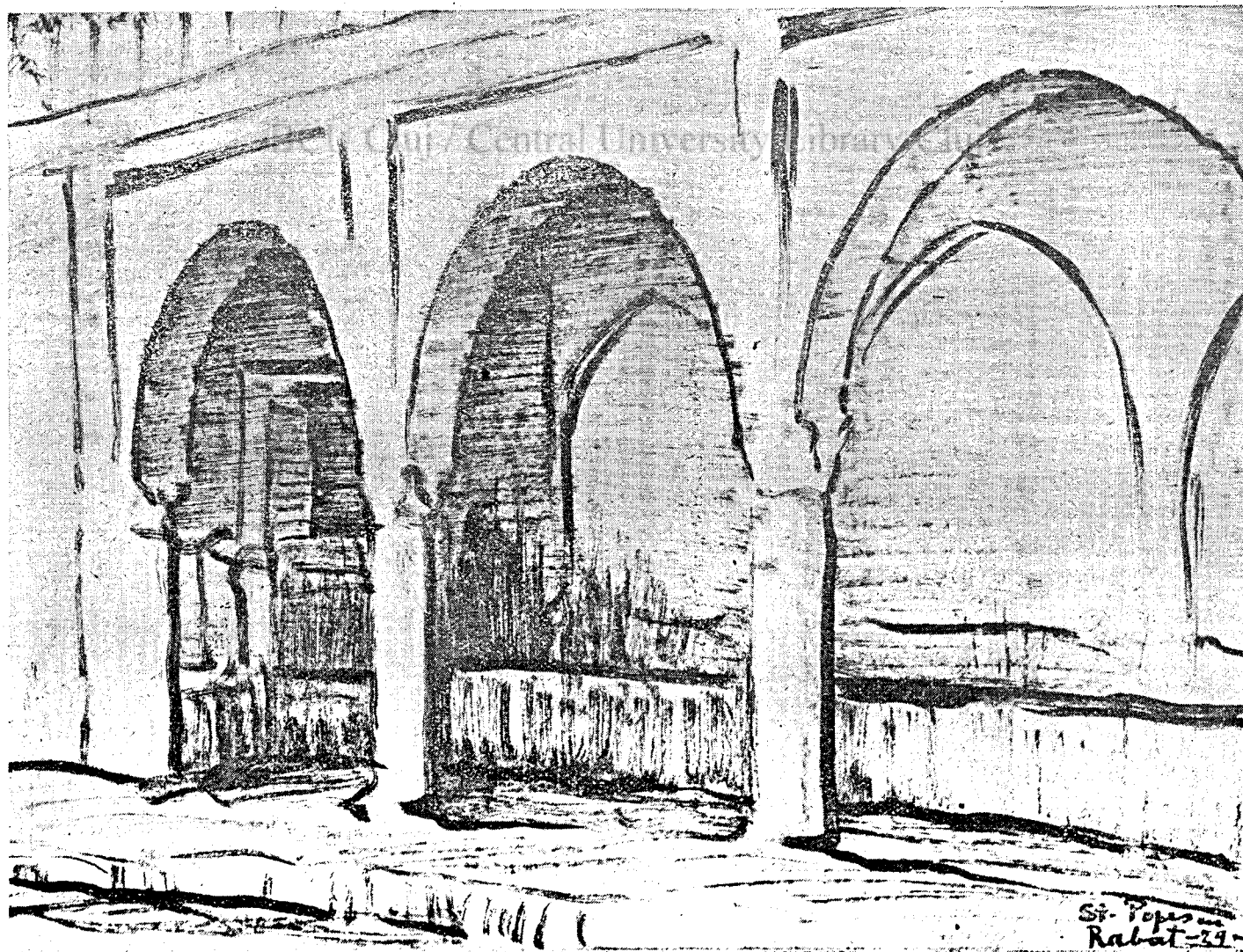
și armonios al formelor și culorilor nepieritoare. Pretutindeni, în opera lui Ștefan Popescu, sub lirismul aparent precumpănit, se încheagă acea unitate de formă și fond, de linie și culoare, care e taina artei. Și dacă în peisagiile lui răzbate un permanent elan decorativ, el e adânc răsărit din simțul solid al construcției, din accentuarea desenului, din pătrunderea arhitecturii lucrului, care e preocuparea statornică a artistului „ceiace este ortografia pentru un scriitor, este desenul pentru pictor”, spune zâmbind cu multe înțelesuri, meșterul Ștefan.

Cine vizitează casa retrasă din str. Dio-

nisie 82, intră uluit într-o magie de aer și lumină, în atmosfera verde a bălților dunărene cu nuferi și lotci pe sub sălcii pletoase, trece pe ulițele de apă ale Vălcovului și în aceeași clipă își razimă privirile pe dealuri clădite din păduri vinete și maluri galbene de lut. Dar în opera lui Ștefan Popescu trăesc nu numai singurătățile apelor și ale pământului, ci și viața pitorească a oamenilor.

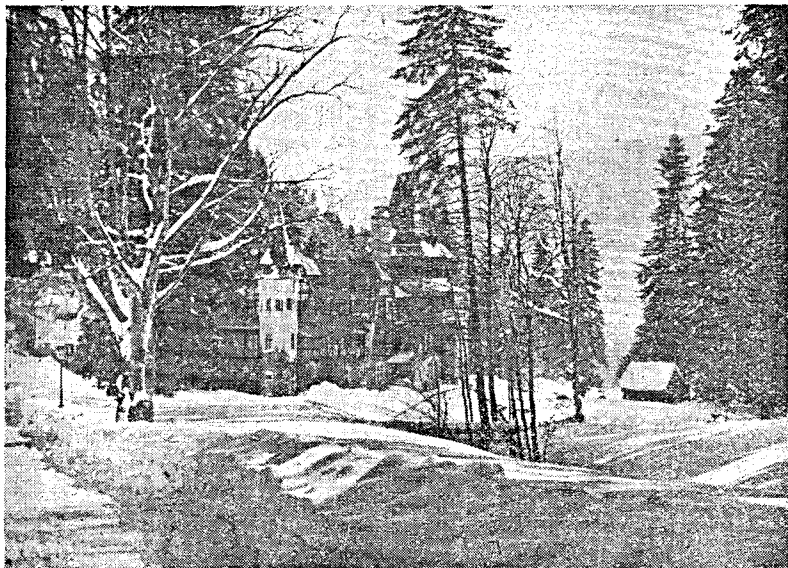
„Ceace caut înainte de toate într-o pictură, este un om nu un tablou”, spunea Zola.

Și în opera plastică a lui Ștefan Popescu găsești un om dăruit cu suflet îngeresc.

○ climea la Rabat în Maroc.

TURISM și SPORT

SINAI A, I A R N A

Așezările noastre de odihnă și aer n'au o viață de iarnă. De cum a prins să-și instruneze vântul imaterialele lui viori și prin păduri să umble nevăzuții meșteri zugravi, vilele își trag somnoroase obloanele și așteaptă mute zăpada.

Singură Sinaia cunoaște bucuria iernei. Aci ninsoarea nu alungă viața. O adaptează numai. Spectacolul continuă, dar cu alt decor, iar antracul nu durează decât atât cât e nevoie pentru înlocuirea pânzelor putrede ale toamnei cu hlamida celui de al patrulea act al anului. De cele mai multe ori o singură noapte.

În zori, Bucegii sunt albi. Brazii s'au schimbat în ciobani. Potecile așteaptă întâii pași ai omului ca să-l păcălească. Prin hornuri cresc înalte lujere de fum pentru flori care nu se văd. Hotelurile își trimit spre gară invitația părților proaspete.

Pajiștile din jurul Castelului s'au făcut una cu terasele, sub pușterea de crimi albi peste noapte sădiți de un tainic grădinar.

Corpul de Gardă sub zăpadă e într'adevăr de o siluetă medievală: aștepți parcă să sune, de sub arcurile porților, glasul înăbușit al Vestitorului, spunând munților ceaurile.

Drumurile către Sf. Ana, către Stâna Regală, se odihnesc o zi ori două, spre a duce apoi grăbite întâii exploratori către Casa Peșterii ori mai departe.

Treptat Sinaia se animă. Trenurile vor înlocui, cu fiecare oprire, liniștea cu glasuri ascuțite și tot mai multe, iar munții vor părea ochilor, încă neobișnuiți cu ei, uriași închiși în imensa vitrină de cleștar a iernei.

Și astfel, cu fiecare iarnă trecută, Sinaia prinde să formeze un public pentru bucuriile necunoscute ale zăpezii. Curând, ea va fi neîncăpătoare și, firese, va cere ajutor Buștenilor și Predealului.

Atunci prejudecata iernei care oprea pe

om între zidurile orașului, se va frânge și gările noastre vor înfățișa, în fiecare ajun de sărbători, spectacolul german al unei mulțimi care pleacă să se ia la hartă cu munții și cu nămeții.

Sinaia va fi atunci o școală de sănătate. Trebuie înțeleasă ca atare și ajutată stăruitor în acest sens; centru de turism vara, ea trebuie să tindă la aceeași calitate și pentru timpul iernei.

Lucrul începe să ia ființă și numeroase concursuri sportive care se organizează la Sinaia, în această iarnă, ca și în cele din ultimii ani, năzuiesc să apropie publicul și să-l familiarizeze cu sporturile zăpezii: patinaj, ski, bob, etc.

Dar aceasta nu va fi cu adevărat o realitate de cât atunci când fiecare drumeț, părăsindu-și orașul iarna, va purta cu sine, ca pentru o necesară nevoie de zbor, acele aripi de lemn, care sunt skiurile.

al. Bădăuța

„ROMÂNIA”

(Societate Academică de Turism.
București. Calea Victoriei 86)

S'a înființat în 1924, de către un grup de tineri, în urma unei călătorii prin țările scandinave.

A organizat în 6 ani peste 60 de călătorii în Europa și în Africa. Societatea face toate eforturile pentru dezvoltarea gustului de călătorii în țară. Ea și-a construit un vagon cu paturi, cu radio și cu cabine de duș.

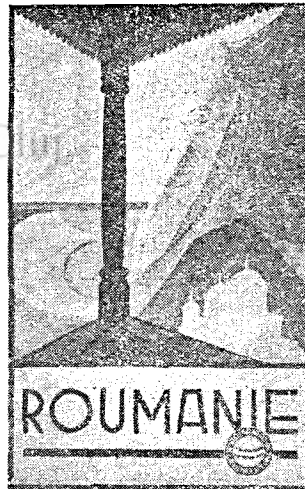
Pentru călătoriile în țară se silește să-și comande un autocar de cel mai modern tip.

Are 2077 membrii.

Președinte activ al Societății e A. S. R. Principele Nicolae, iar vice președinți D-nii Ștefan Pretrorian președintele consiliului de administrație al C. F. și Ion Șimionescu academician.

„România” nu este o societate comercială, ci o organizare culturală.

Ea întreprinde în străinătate și o propagandă pentru țară, prin broșuri și afișe.

INFORMAȚIUNI TURISTICE

☒ *Oficiul Central al Turismului*, București Str. Wilson 1, care este una cu Librăria de Stat, s'a creat ca să centralizeze capacitățile turistice pentru găsire de mijloace, organizare și propagandă.

SOCIETĂȚI TURISTICE

Societatea academică de turism „România” Calea Victoriei 86.

„Touring—Clubul Român”, Str. General Manu 7.

Societatea „Turismul Român”, Str. N. Filipescu 18.

CĂRȚI

Cartea Munților, de Bucura Dumbravă. (Cartea Românească). Mulți oameni și multe locuri trăesc în ea. E ca o zare de ideal, foarte înaltă și foarte albă, pusă vieții noastre. Car'ea Munților a implinit 10 ani dar e din rândul celor vecinice. Să ne plecăm din nou peste paginile ei de argint și de safir. (Em. Bucuța).

VITRINA

CĂRȚI VECHI DESPRE ȚARA NOASTRĂ

— În anul 1460 a apărut prima edițiune, în limba latină, a unei cronici intitulată: „*Tractatus de ritu, moribus, nequitia et multiplicatione Turcorum*“ 36 ff. în 40). Încă două edițiuni au mai văzut lumina teascului în sec. XV-lea; astăzi, ele au devenit rarissime, dacă nu de negăsit. Autorul opuscului era un transilvănean originar din orașul Sebeș, luat prizonier de turci cu ocazia ocupării acestui oraș, în 1436, și ținut în captivitate până la 1458. La înapoiere a intrat în ordinul călugărilor Dominicani, unde a scris tratatul de care ne ocupăm.

Hammer, în a sa celebră istorie a imperiului otoman (x, 63) notează, vorbind de acest incunabil: „*Fratris Schebeschensis Transylvani libellus de ritu, et moribus Turcorum*“ fără să poată identifica pe acest transilvănean.

Academia română posedă — din fondul legat de Papiu Ilarian — un exemplar din traducerea germană pe care a tipărit-o, în Augsburg, la Heinrich Steyner, în anul 1530, Sebastian Frank, eruditul poligraf contemporan. Edițiunea aceasta — foarte rară și ea — a cărui titlu îl dăm în facsimil, mai sus, după exemplarul ce îl posedăm, este însoțită de admirabile xilografii pe care le atribuim lui Jörg Breu cel bătrân.

Căutând să precizăm cine a fost autorul, — lucru ce nu l'a aflat nici Papiu și nici în fișele Academiei nu se găsește — am găsit într-o notă adăugată de F. Müller

Cronica - Abconterfayung und entwerffung der Türckey
mit yrem begryff / Inhalt / Dronützen / Völcern
antunfft / Zreygen / Sigen / nyberlagē / glauben / Religiō
Gefagen / sitzen / Regiment / Pollicey / reitcrery. frent
feic und boßheit / von einem Sybenburger 22. jar
darian gefangen gelegen / inn Latein beschry
ben / Durch Sebastia Franck veretiricht.

Sechshen Nation / Secten und Partey / alleits
der Chrißtenheym de einigen Chrißlichen glaufft.

Etlich widermit vberlesen Corrigiert und gebessert.

M.D.XXX.

la descrierea incunabilelor aflătoare în „Kapellenbibliothek“ din Sibiu, pe care o face în vol. XIV t. II al publicațiunii „*Archiv des Vereines für Siebenbürgische Landeskunde*“ pe anul 1878, indicațiunea că autorul căutat ar fi un anume „Student von Rumes“ din Sebeșul Săsesc și care ar fi murit ca frate Dominican în localitate.

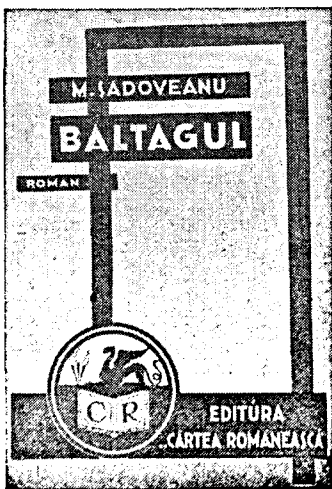
Cronica conține interesante date asupra țărilor noastre și o veridică expunere a stării imperiului otoman în epoca cuceririi Constantinopolului.

A. Pommer Gilly

CĂRȚI

BALTAGUL. Domnul Mihail Sadoveanu și-a cinstit, în acest an, cinci decenii de vrednică și fecundă viețuire între noi: ivi-

rea în vitrină a romanului său „Baltagul“, odată cu festivitățile care i-au fost unanim închinare, depășește faptul unei simple apariții și se cere considerat drept o fi-rească ripostă a marelui nostru scriitor, tocmai pentru aceste festivități.

D-nul Sadoveanu a încetat de mult să

fie numai un scriitor. Un creator care ne leagă interior și câștigă numai prin arta lui. Autorul „*Baltagului*“ însemnează mult mai mult: un glas autentic al întregului pământ și suflet românesc; o forță de mare respirație eoliană care a izbutit, de atâtea ori, să stărnească freamătul celor mai profunde frunzișuri ale rasei noastre.

Eroii D-lui Sadoveanu sunt mai totdeauna firi primitive. Sufletele plecate din lăuntru nostru, ale căror lujere ori cât ar crește de sus recad totdeauna spre el, grele de obsesia nativă: oamenii care ascultă cu urechea lipită de pământ coptele venind în goană ale propriului destin.

Din aceiași categorie de oameni ai pământului, face parte și lumea pe care D-l Sadoveanu a surprins-o în „*Baltagul*“: toată mișcarea cărței pleacă spre a se aduna iar, lângă zbaterea nepotolită și dârză a unei muntence al cărei bărbat, cioban plecat să cumpere oi, nu mai revenea acasă, și căreia dela o vreme, prin nevăzutele ei antene primitive, ceva îi spunea că e pierit și răpus în vre-o răpă, de furi. Treptat faptul material se precizează și ochiul din lăuntru vede, în cele din urmă, aidoma faptul. Și atunci mai mult de cât pentru a-l răsbuna, ea pleacă să-l caute pentru a da mortului cele de trebuință spre odih-nirea de pe urmă.

Este în decizia, neîmfricată de nici un obstacol a acestei vajnice femei, un element de adâncă semnificație creștină: capul mortului nu se poate odihni ultim și veșnic de cât pe perna plinirii rânduelilor bisericeii. Pentru mulțumirea lor, răscolește ea

țara, văile, munții și nici o piedică n'o spăimântă: nici iarnă, nici drumuri stricate și nici tâlharii dela drumul mare; nimic n'o reține ca să-și găsească până la urmă oasemintele aceluia care îi fusese bărbat și pe cei doi care-l răpuseseră.

S'a remarcat, cu prilejul apariției acestui roman, absența unuia dintre elementele cele mai proprii creației Sadoveniste: natura. Și lipsa a părut cu atât mai ciudată cu cât acțiunea cărței se petrece, în întregime aproape în codri sau în munți.

Tălcul acestei lipse este, credem, simplu. El vrea să sublinieze tocmai acea stare de halucinare, de absență exterioară a eroinei: Victoria merge numai aparent prin lume. Ochii nu îi sunt deschiși în afară. Ea nu vede nimic. Adevărații ei ochi sunt cei din lăuntru, care urmăresc acolo, ca pe o hartă tainică, drumurile și răscrucile pe care priciorul ei trebuie apoi să le umble.

Prin aceasta, ca și prin vigoarea cu care este trasată, construită și fixată literar zbaterea eroinei din „*Baltagul*“, romanul D-lui Mihail Sadoveanu se situează printre cele mai realizate ale sale și, deci, ale literaturii românești-

POVETEA SFANTULUI NOSTRU RAZ-BOI. — Scriitor de neprecupețită râvnă și înțelegere, al nevoilor de carte actuale, D-l Const. Kirițescu și-a plecat acestor nevoi întreaga sa activitate scrisă: dela acea „*Istorie a războiului*“, în trei mari volume, constituind cea mai completă monografie a lui, și până la ultima sa lu-

crare, autorul volumului „*Printre Apostoli*” a creiat, în majoritatea cazurilor, numai cărți de o imediată utilitate culturală.

Pe firul aceluiaș preocupări, recent apăruta „*Poveste a Sfântului Nostru Războiu*” vine să inavuțească materialul cultural, încă atât de insuficient, și să pună la îndemâna acelor care se străduiesc să spargă

brazde în sufletul popular, o poveste văzută pe înțelesul celor dela sat, a marelui nostru războiu.

Mai mult. Rememorând eforturile care au implinit visul unității naționale românești, cartea nu e lipsită nici de un ușor tâlc moral: dar pe lângă numeroasele înțelesuri strecurate printre pagini, cu totul de grabnică trebuință pentru cei mai mulți dintre aceia cărora „*Povestea Sfântului Nostru Războiu*” se adresează, cartea D-lui Const. Kirilescu ne este egal aproape, și prin tonul sfătos în care ea este păstrată literar.

R E V I S T E

„BOABE DE GRAU”. — Magazinul cultural care apare cu sprijinul Direcției Educației Poporului. își deschide acest al noulea număr al lui, cu un articol al M. S. Regina Maria „*Stella Maris*”: o imagine legănată între vis și realitate a celui mai mic lăcaș de închinare din țară; acea minunată biserică a „Maicei Domnului de la Mare” căreia s'a împrumutat cu multe, în ultimul său roman, însuși traducătorul acestor regale rânduri și în același timp redactorul „*Boabelor de Grâu*”: D-l Emanoil Bucuța.

Articolul M. S. Regina lămurește ta nicul simțământ care a îndemnat-o să anine la strașina pitorescului țărm de mare al Balciului acest cuib al Domnului, care este „*Stella Maris*”: „*Nu e ușor să lămuresc vraja puternică sub care mă învălue bisericile ortodoxe, mai ales că, în ciuda acestei stări, nu m'am simțit niciodată împinsă să-mi schimb mărturisirea de credință și sunt încă o trainică protestantă, plângând gâd-tatea bisericilor noastre protestante, atât de mărunte în fața setei de frumusețe care mi umple sufletul.*”

Cred că artistul din mine e mai tare decât orice altceva. Eu nu aduc preamărire cu mintea, ci cu acel ceva din mine în atingere cu lucrurile mai presus de lume, și îl aflu în frumusețe, de unde adâncă iubire de o neprihănită biserică“...

De aci a purces deci și s'a întruchipat, din piatra caldă și ciugulită de valuri a Balciului, din odoare aduse de prin insulele

Arhipelagului, din cruci culese ca niște flori ale Domnului de pe toate pajiștele de închinare ale țării noastre și din culorile cu care Demian cântă pe ziduri îngeri, fapte și vieți ale bisericii — această casă unde totdeauna rugăciunile vor fi acompaniate de orga neobosită a valurilor.

Alături de articolul M. R. Regina, „*Boabe de Grâu*” aduce încă altele, despre „*Biserica neagră din Brașov*”, cea mai veche biserică din România, despre „*Muzeul Fălticenilor*” și despre „*Crucea Roșie*”: toate întregindu-și paginile și sensibilizându-le cuprinsul ochiului, prin fotografii.

Iar, ca de obicei, jumătate din număr este închinat *cronicei*: scrisă judicios, — astfel încât să încapă toate mișcările de cultură ale unei luni... — de penița meșteră a D-lui Em. Bucuța; acest pasionat și neobosit spirit de organizator, care dă viață „*Boabelor de Grâu*”.

GÂNDIREA. Cu acest număr pe Decembrie, ea împlinește zece ani de apariție.

Revistă de atitudine și doctrină, „GÂNDIREA” a luat întâia dată ființă la Cluj, sub conducerea d-lui Cezar Petrescu și a grupat dela început în jurul ei o samă dintre cei mai valoroși scriitorii tineri de atunci: Lucian Blaga, Adrian Maniu, I. Pilat, Gib Mihăescu, Demostene Botez, Nichifor Crainic, Al. Busuioceanu, Em. Bucuța și alții. Precizându-și apoi ideologic tendințele în sensul ideii de tradiție și spiritualitate autohtonă, „GÂNDIREA” a stăruit pe aceiași linie de acțiune cu „*Semăntorul*” pe care l'a depășit și complexat prin indicarea surselor cele mai proprii creației originale autohtone, în raport cu cea universală.

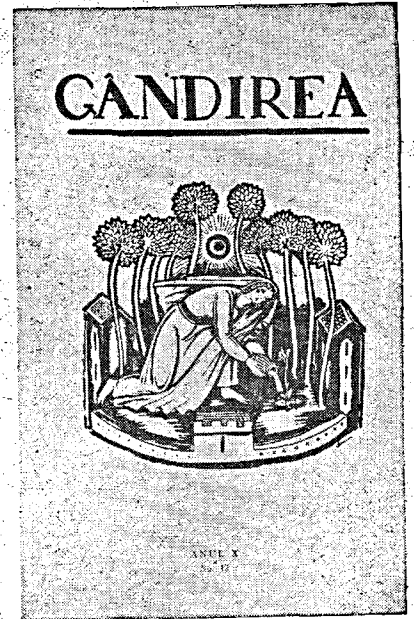
Implinirea celor zece ani de apariție și de militare ideologică ai „GÂNDIREI” întrece, astfel, cadrul unei manifestări izolate și se cere considerată ca o dată, semnificativă pentru orientarea spirituală a generației de după războiu.

Tehnic și întrucât privește cuprinsul, numărul acesta jubilar al „GÂNDIREI” este unul dintre cele mai impresionante pe care le-a cunoscut tiparul și publicistica românească.

VATRA. — În aceeași ordine de preocupări culturale, Direcția Educației Poporului face să apară la Craiova, sub îngrijirea D-lui I. Dongorozi, o revistă pentru

popor „VATRA”: anume pe înțelesul satului, ea se străduie să dea celor mulți îndrumările necesare asupra țării, legilor, muncii, gospodăriei și sufletului.

Colaborează la acest număr: I. C. Visa-

riion, I. Gr. Oprisan, Al. Lascarov-Moldovanu, Păunescu-Ulmu, V. Voiculescu, Adrian Maniu, Al. Bădăuță, Emanoil Bucuța, G. Ținta, Gh. D. Mugur, I. Dongorozi, Dr. Ygrec, Pr. Savin, Isabela Sadoveanu și Ap. D. Culea.

Al. B.

BIBLIOGRAFIE

- T. Arghezi*. — Poarta Neagră. Cultura Națională. 120 lei.
Em. Bucuța. — Maica Domnului de la mare. Colecția Gândirea. 90 lei.
P. Cerna. — Poezii. Cartea Românească, 60 lei.
Ion Dongorozi. — Ancheta. Scrisul românesc. 60 lei.
C. Kirilescu. — Povestea sfântului nostru război. Cartea Românească. 96 lei.
Al. Lascarov-Moldovanu. — Cohortele morții. Cartea Românească. 90 lei.
Adrian Maniu. — Jupânul care făcea aur. Cartea Românească. 60 lei.
Mihail Sadoveanu. — Baltagul. Cartea Românească. 190 lei.
Damian Stănoiu. — Demonul lui Codin. Cartea Românească. 96 lei.

În numărul viitor recenzii despre:
Poarta Neagră
Demonul lui Codin
Ancheta

Către abonații și cititorii noștri

Tăria unui neam stă mai ales în felul cum el își are întocmită viața familială.

Din mediul familiar se ridică atât puterile de creațiune ale obștei, cât și acelea de destrămare ale ei.

De aceea, o acțiune de întărire și de purificare a acestui mediu este o îndatorire de prim ordin a tuturor acelor care sînt chemați ca, prin graiul, prin scrisul și în general prin fapta lor, să ajute la propășirea sufletescă a neamului.

Ziarul nostru a fost totdeauna însuflețit de aceste gânduri, criticăna tot ceea ce avea un caracter primejdios pentru viața familială românească și încurajând toate acele năzuințe care puteau duce la o cât mai mare consolidare a ei.

Azi, mai mult ca oricând, căminul românesc este înconjurat de primejdii.

Grija pentru el trebuie deci să fie trează în sufletele noastre.

Călăuziți de aceste imbolduri, am crezut că e bine să dăm familiei românești o revistă de Duminică, în care toți ai casei să găsească, la un ceas de răgaz, o lectură bună, odihnitoare și întăritoare de suflet.

Acestei reviste i-am dat numele de

„Duminica Universului”

și vor colabora la ea scriitori, cari și-au dat mai de mult, măsura puterii lor pe acest teren.

La 1 Ianuarie 1931 revista își inaugurează existența.

Ea va apare săptămânal și pe lângă materialul propriu zis, va avea și bogate ilustrațiuni.

Totutor abonaților noștri, precum și tuturor acelor care se vor abona la ziarul nostru cu începere dela 1 Ianuarie 1931, le vom trimite gratuit, primele trei numere ale revistei, spre a se informa deplin de cuprinsul și de rostul ei.

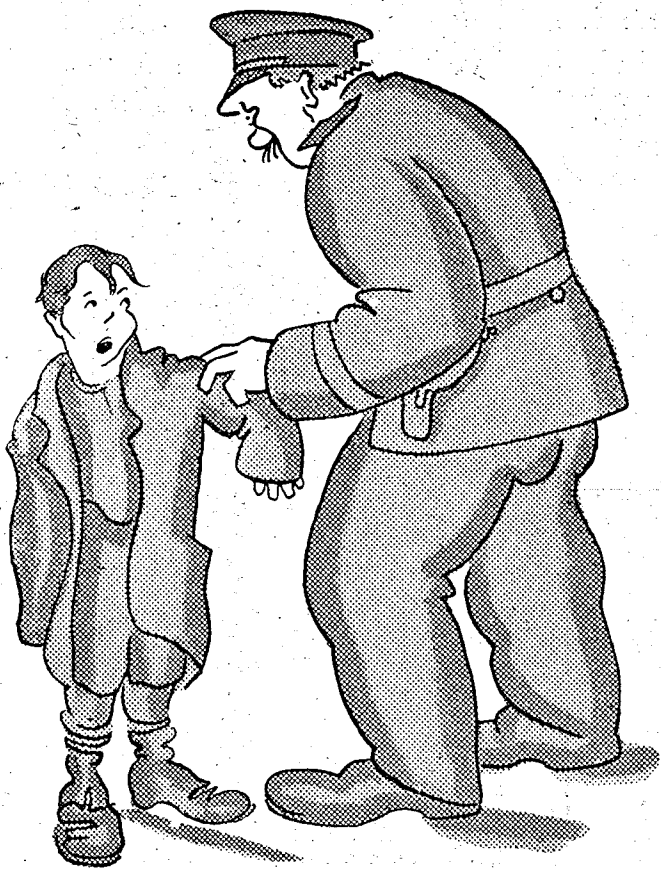
Acelora care se vor abona și la „DUMINICA UNIVERSULUI”, le vom face un scăzământ de abonament. — Ei vor plăti 250 lei anual în loc de 300 lei, cât este abonamentul obișnuit al revistei.

Încrezători că gândul și fapta noastră au fost înțelese și apreciate de dv., vă rugăm să primiți asigurarea bunei prietenii ce vă purtăm, dimpreună cu salutăările noastre.

Directorul ziarului „UNIVERSUL”

STELIAN POPESCU.

H
U
M
O
R

— Este marfă de furat, din moment ce o dai mai efin. Ești un pungăș!
— Credeam că tocmai cei ce vând mai scump sunt hoji.

— Pe vremea mea, bărbații erau mai politicoși!
— Și femelle mai tinere...

— Cumpărați vâsc. Vâscul aduce noroc.

I. Val.

1931
Anul I (XXVII)
No. 1

Redacția: „Universul”
— București —

DUMINICA UNIVERSULUI

REVISTA ILUSTRATA — APARE SAPTAMANAL
PRIN INGRIJIREA D-LOR:

AL. LASCAROV-MOLDOVANU, GH. D. MUGUR, AL. P. NECȘEȘTI,
V. VOICULESCU.

Un număr: 6 lei
Abonament anual:
300 lei

Administrația:
„Universul”. — București